N°. [illegible]

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitenleden ƒ 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG 18 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 17 September.

Als wij spreken van de zwaarwigtige bekommering, die de troonrede ons geeft, dan is het niet het oog op het nieuwe ministerie, twelk wij daarom evenwel niet verdenken van politieke oneerlijkheid. Integendeel ons bezwaar komt juist daarvan, dat wij de ministers houden voor eerlijke mannen. Het moest onnoodig zijn om zulke getuigenis af te leggen; maar de ministeriëele bladen blijken daarop gesteld, en wij zien geen reden waarom wij niet gaarne ten hunne believe onze verklaring, die door hen met blijdschap ontvangen is, zouden herhalen.

Wat is de stelling der nieuwe Regering? Zij is deze. De hoofdpersonen van 't ministerie, zij namelijk die er karakter aan geven, behoorden vóór hunne optreding tot de uiterste partijen in 't land. Die uiterste partijen bragten hen, wij willen thans niet opsommen door welke middelen, op de ministeriëele kussens. En dat met een bepaald doel, sinds lang door de organen der beide partijschappen op de hartstogtelijkste en partijzuchtigste wijze omschreven. Dat doel was vijandig aan de bestaande hoogste Staatsregeling, aan het katholieke gedeelte der bevolking, aan de Israëlieten en aan de gematigde en bezadigde Protestanten. Wie ooit een anti-revolutionnair orgaan of een *Nieuwsbode* in de hand heeft gehad, weet wat er verkondigd is alom in den lande niet het onverholen plan om het vorig goevernement te doen vallen en dit er voor in de plaats te brengen.

In die stelling doet zich de vraag voor, zijn de opgetredene ministers, lieden der uiterste partijschappen, en als dusdanig in 't ministerie opgenomen, vrij van die partijschappen, en losgemaakt van hunne antecedenten? Ongetwijfeld [illegible] oppozitie genomen, tot het [illegible] van het staatsbestuur wordt gebragt, een groote verandering, die men wel eene gedaanteverwisseling zou kunnen noemen. Zeldzaam intusschen is die gedaanteverwisseling zoo groot, dat zij hem gansch van alle partijschap ontbindt, en hem volkomen verheft boven zijne eigene partij, die hem in de hoogte getild heeft.

Wij willen vrijgevig zijn en aannemen, dat de heftige partijschap en de hartstogtelijk verkondigde gevaarlijke beginselen, door de beide uiterste partijen gesteld, niet zoo erg gemeend zijn geweest en slechts zijn gebruikt om het vorig ministerie te bestrijden; dan nog blijft de druk der partijschap, waartoe men behoort, en de invloed der beginselen, die men heeft gepredikt, werkzaam; tenzij de gedaanteverwisseling volkomen wordt, zooals zulks het geval is geweest met Sir Robert Peel, eerst in de vrijmaking der Katholieken, later in de vrijmaking van den handel. Dan zijn zulke omkeeringen zeldzaam in staatslieden, die kracht en genie hebben om zich aan hunne volgelingen en tegenstanders gelijkelijk op te dringen.

Ligt het in het plan van de heeren van der Brugghen-Simons, om de taak van Sir Robert Peel ten onzent op te nemen? Wij vinden daarvan geen blijk. Wel is het in hunne [illegible], dat zij, uit de oppozitie overgegaan [illegible] gedaanteverwisseling ondergaan hebben, en zij naast de eischen der partijschap, die hen in de hoogte tilde, letten op de eischen van het land. Maar hoe ze beide vereenigd?

De organen, die hen ondersteunen, zijn alle, zonder uitzondering, blijven staan op het terrein, waarop zij zich bevonden toen de hoofd-personen van 't ministerie nog in de oppozitie waren. Hunne strijdvoering is even hartstogtelijk, nog altijd kweeken ze twist en haat tusschen de beide groote deelen der bevolking, nog altijd verguizen zij elken gematigden en bezadigden Protestant, die niet met hen in uitersten vervalt, nog altijd bedreigen zij de gansche konstitutionneele orde. Zeer opmerkelijk is het verschijnsel, dat de zaden van wanorde, verdeeldheid en onrust, niet worden uitgestrooid door de pers, die het nieuwe ministerie bestrijdt, maar alleen en voortdurend door de pen, die dit ministerie ondersteunt. Wij gelooven dat men in de geschiedenis van het konstitutionneel goevernement vruchteloos een dergelijk voorbeeld zal zoeken, tenzij men opklimt tot de revolutionnaire goevernementen van 1848, die, door volks-beroeringen in 't leven geroepen, ook door volks-bewegingen trachtten te regeeren. Wij zeggen niet dat ook het nieuwe goevernement zulk regeeren door volks-bewegingen beoogt. Wij weten er niets van. Daarenboven vertrouwen wij dat Z. M. de Koning zulks niet zou dulden, en zijn goevernement, nu het beroep doet op de *eendragt* en *broederschap*, mag niet van zulk gevaarlijk drijven worden beschuldigd vóór dat het daartoe grond geeft. Maar des te meer verdient het de aandacht van een elk, dat al de met het goevernement bevriende bladen, zonder uitzondering, aan dat goevernement meenen steun te moeten geven door het opwekken en gaande houden van de gevaarlijkste volks-hartstogten.

Wanneer men nu dit alles bij elkander neemt en darbij plaatst het politieke doel der troonrede, en zich afvraagt, wat beteekent zij? Dan zal men het antwoord schuldig blijven. In het woord des Konings lijdt niets eenigen twijfel; men weet wat Zijne Majesteit wil, en men brengt er dankbaar hulde aan. Maar dezelfde woorden krijgen in de pen van het goevernement een ander aanzien, en men zoekt vruchteloos naar den zin, die er aan moet gehecht worden.

Onze taal heeft groote verdiensten, onder anderen deze, dat men er zich duidelijk in kan uitdrukken, zoo dat niemand zich omtrent den bedoelden zin vergissen kan. Van waar dan dat raadselachtige, dat men in het besproken deel der troonrede vindt? Zelfs om de onschendbaarheid van al, hetgeen tot het gebied des gewetens behoort, u te doen uitkomen, heeft het goevernement geen vorm weten te vinden, die voldoende uitdrukt wat het bedoelde.

[illegible] minder gezegd, zooals ook onder anderen het *Handelsblad* te regt aanmerkt.

Opvallend is de behoedzaamheid, waarmede de Regering betuigt te zullen trachten te gemoet te komen aan de bezwaren van zeer velen tegen de ontworpene regeling van het volksonderwijs. Men ziet »alsnog naar middelen" uit, om die »bezwaren *zoo veel mogelijk* op te heffen." Daaraan ontbreekt de verzekering, in de sluitingsrede gegeven, dat deze aangelegenheid zóó zal worden geregeld »*dat niemands geweten worde gekwetst*." Heeft men 't onnoodig geacht zulks te herhalen, omdat het reeds gezegd was, of meent men dit genoegzaam te hebben uitgedrukt in hetgeen is aangevoerd over de onschendbaarheid des gewetens? Wij laten het in 't midden. Maar volkomen raadselachtig is de zinsnede, waar de troonrede zegt:

»Ik wensch te met uwe hulp aan Nederland schoolinrigtingen te verzekeren, in welke het godsdienstig karakter der natie, sinds eeuwen door het Christendom geroemd en ontwikkeld, wordt geëerbiedigd, en tevens de eisch der wetenschap en het beginsel der volkseenheid worden gehuldigd." Wat daar staat kan evengoed door de heeren Thorbecke en van Reenen, als door den heer Simons geschreven worden. De vraag is altijd, en ook daar is het bezwaar, hoe is dat ten uitvoer te brengen met behoud van de ongeschondenheid van het geweten. Daar zit de gordiaansche knoop, die met geen zwaard is door te hakken, maar eene oplossing eischt. Wij begrijpen intusschen, dat het moeijelijk, zoo niet onmogelijk was, om in eene troonrede daaromtrent in ophelderingen te treden. Maar als men niets wilde of konde zeggen, waarom dan niet liever eenvoudig gewezen op 'tgeen in de sluitingsrede was aangekondigd? Of heeft men voorbedachtelijk over de zaak uitgeweid, om bij de Tweede Kamer ter gelegenheid van de troonrede daaromtrent eene diskussie uit te lokken, ten einde bij de openbare beraadslaging inlichtingen te geven?

Het best van allen bevalt ons, in de pen van het ministerie, het beroep op de *eendragt* en *verbroedering*, en de zucht om te verhinderen dat *tweespalt* en *verdeeldheid* op onzen bodem wortel schieten. Maar dat daarvan spraak is in de troonrede, toont juist aan de spanning, die er heerscht en 't gevaar, waarin Nederland verkeert. Helaas! wij zijn door 't hartstogtelijk drijven van sommigen zoo ver gekomen, dat tegen tweespalt en verdeeldheid in de troonrede moet worden gewaarschuwd! De toestand moet dan wel geweldig zijn. En dat is zij maar al te zeer.

Wij schetsten dien in den aanhef van dit ons artikel. Wij komen er niet op terug. Wij herinneren slechts aan [illegible], dat de bevriende bladen van het goevernement, in strijd met hetgeen de troonrede zegt, de tweespalt en de verdeeldheid niet slechts blijven voeden, maar die systematiesch trachten te organizeeren. Welke daarvan de gevolgen moeten zijn, willen wij hier niet ontvouwen.

Voor ons, wij houden ons vast, gelijk wij altijd gedaan hebben, aan het streven tot *vooruitgang in al wat goed en regt is*. Daar is een gemeenschappelijk gebied, waar zich alle zonen van Nederland kunnen ontmoeten met terzijdestelling van alle kerkelijke en politieke partijschap. Daar is een gebied, waar de broederhand aan elk kan worden aangeboden, om in eendragt te werken tot heil van het gemeenschappelijk vaderland.

Zij, die tot elken prijs eene protestantsche *Unie* tot stand willen brengen om »de Evangelische waarheid en vrijheid, waar en op welke wijze die mogen worden aangerand, eendragtig te handhaven en te verdedigen," en die, in het vuur van hunnen ijver, zoo ver gaan van, met de waarheid in strijd, als reeds tot stand gebragt te proklameeren dat, waar nog geen schijn of schaduw van te ontdekken is — 't is opmerkelijk, welken tegenstand zij ontmoeten en hoe 't op hen van alle kanten *démentis* regent. Dat tegenstand hun niet slechts van orthodoxen, van de *Bazuin* en den *Heraut*, geworden is, weten onze lezers, die in de gelegenheid zijn geweest kennis te nemen van het weinig malsch protest van het *Tielsche Weekblad* tegen de gedroomde *Unie*. Dat [illegible] wien dat heftige protest geformuleerd werd, [illegible] tipathiën niet op zich-zelven staat, zal voor een elk boven allen twijfel verheven zijn na lezing te hebben genomen van den volgenden brief aan den liberaal-protestantschen Redakteur van den *Tijdspiegel*, waarin het ongelukkige plan van den heer Pape met nieuwe argumenten bestreden wordt, en die konstateert, hoe onoverkomelijk de kloven is, die de volgelingen der verschillende protestantsche rigtingen scheidt.

De bedoelde brief luidt aldus:

»*Brief aan den redacteur van den Tijdspiegel, over eene Utrechtsche vergadering.*

»Gij vraagt mij, mijn waarde, wat er dan toch geworden is van de Protestantsche vergadering, tegen den 5den Augustus te Utrecht beschreven: eenig antwoord kan ik u geven, ik heb haar bijgewoond. Ze was de tweede, gelijk ge weet; de eerste, door weinigen slechts bijgewoond, had zich geconstitueerd, een bestuur verkozen, en in ruimen kring de uitnoodiging tot eene tweede bijeenkomst verspreid. In die uitnoodiging werd [illegible] dat meerdere krachtsontwikkeling van het Protestantisme wenschelijk was tot handhaving van het [illegible] vaderen. Daartoe achtte men noodig [illegible] geloofs en des geestes onder Protestanten, meer ijver voor het Godsrijk dan voor het bijzonder kerkgenootschap, voor de algemeene reformatorische grondbeginselen meer, dan voor eigen persoonlijk inzigt. Die wilde men in een woord, dat onder alle Protestanten meerdere eenheid des christelijke liefde en echte humaniteit gevonden werd, meer onderling vertrouwen in den omgang en minder bitterheid en hardheid, vooral daar, waar zij, om der waarheid wille, hunne wederzijdsche meeningen door woord en geschrift meenen te moeten verdedigen of bestrijden.

»Bevordering van verdraagzaamheid, van humaniteit in de polemiek was dus het doel.

»Dat doel was voorzeker loffelijk. Maar — vroeg ik mij zelven reeds terstond af — bestaat er in onze dagen zoo bijzondere aanleiding om op die verdraagzaamheid — dat is toch de gewone term — zoo nadrukkelijk aan te dringen: er is een tijd geweest, dat er scherp genoeg gevochten werd, en wij zelven hebben toen ons [illegible] eens in het strijdperk vertoond, zonder dat, [illegible] daarover nog eenige gewetenswroeging gevoel[illegible] *fripon* een *fripon* noemde. Toch kan [illegible] voorstellen, dat eenvoudigen en [illegible] bij dat wapengekletter, en menschen die niet op de hoogte waren, elkander angstvallig afvraagden: waar toch al dat twisten

voor diende. Ze begrepen niet, dat het een strijd was ter handhaving van de hoogste beginselen, en dat de vraag die beslist moest worden, geen andere was dan: gezag of vrijheid, traditie of zelfstandigheid?

»Maar nu? wie vernam nu nog het krijgsrumoer? De hoofdorganen van den strijd zijn ingeslapen: van de eene zijde werd nog wel eens een hard woord naar de overzijde geslingerd, maar aan den liberalen kant ontbrak het zelfs aan een orgaan ter bestrijding der reactionnaire en revolutionnaire partij.

»Ze moesten dan wel fijn van gehoor en zwak van zenuwen zijn, die nu nog klaagden over wapengedruisch en krijgsrumoer, of — ze moesten nog een ander doel hebben dan bevordering van onderlinge verdraagzaamheid en humaniteit.

»Inderdaad, dat nevendoel werd genoemd, en welligt was het hoofddoel. Het ligt in onze bedoeling — verklaarde de oproepingsbrief — om om ons te constitueren tot eene vaste en blijvende vereeniging, eene *Unie*, die de strekking heeft om, kon het zijn, alle in het Protestantismus aanwezige en vereenigbare krachten in zich op te nemen, en tot een en hetzelfde doel te doen zamenwerken, ten einde alzoo de zaak van waarheid, vrijheid en godzaligheid in ons vaderland te doen zegevieren.

»Eene Unie — dat kon een broederband worden, maar het kon ook in eene coalitie ontaarden.

»Een broederband kon het dan zijn, wanneer men het hooge beginsel wist aan te wijzen, te formuleren, waarin al de uiteenloopende rigtingen zich vereenigen; bleek dit beginsel een waarachtig protestantsch te zijn, en waren de onderscheiden partijen te bewegen, om dat gemeenschappelijk beginsel op den voorgrond, de afwijkende ontwikkeling op den achtergrond te stellen, dan kon er op zamenwerking tot gemeenschappelijk doel, in heiligen geest, hope zijn.

»Maar het gevaar van eene coalitie was niet gering: er konden partijen tot medewerking zijn uitgenoodigd, die, het protestantsche beginsel zelf verzakende, alleen in naam Protestanten zijn, alleen door politieke bedoelingen of afkeer van Rome nog bij de Protestantsche Kerk gehouden worden; vereenigde men die met de handhavers der reformatorische beginselen, het kon niet anders zijn dan eene bloot uitwendige, onware, krachtelooze vereeniging, of eene coalitie van heterogene bestanddeelen tegenover een gemeenschappelijken vijand, waarbij de grondslag eigenbelang, de leus eene negatie en de vrucht voor den slimste was.

»Met het ernstige voornemen, om de stichting van een broederband te bevorderen, maar mij nadrukkelijk te verzetten tegen elke coalitie, ging ik op ter vergadering.

»Ze was bont genoeg: politieken waren er weinige, en 't verblijde mij, omdat ik terstond gelogenstraft zag het vermoeden van enkelen, die meenden dat er aan eene politieke combinatie werd gedacht. Maar de kerkelijke partijen waren wij wel vertegenwoordigd: ontbrak al het dolle orthodoxismus van de *wachters op Sions muur* en het openbare separatismus, — het joden-christendom zond een paar zijner voornaamste verdedigers, de irenisch-ethische rigting van *Ernst en Vrede* was waardiglijk vertegenwoordigd, even zoo het jonge Holland; het antipapismus zond een zijner flinkste mannen; de meerderheid bestond uit de mannen die zich gaarne het *juste-milieu* noemen: overblijfselen — gelijk gij weet — van de verouderde rationalistisch-supranaturalistische rigting, betreuren zij den strijd tusschen het orthodoxismus en de liberalen, dien zij niet begrijpen, meenen dat zij boven de partijen staan, terwijl zij er beneden staan, en verkeeren op dragelijken voet met de liberalen, terwijl hun hart toch neigt naar de orthodoxen, met wie zij gemeenschappelijken grond hebben en slechts hunne consequentie missen.

»Het was deze rigting, die het meest den vrede wenschte en het minst geschikt was om den vrede te stichten, omdat hij alleen goede vredesvoorslagen kan doen, die zelf den strijd mede heeft doorleefd, of althans het standpunt der strijders begrijpt. Dit vereischte mist die rigting geheel: in haar oog is er slechts strijd over eenige dogma's, over een strenger of ruimer opvatting van de geloofsformulieren, en zij ergert zich over de hevigheid van den strijd, waarvan ze de schuld pleegt te wijten aan de leiders der nieuwe rigting, op wie ze, als onervaren en doldriftige jongelingen met kwalijk verborgen medelijden nederziet.

»Met ernstig gebed en breede toespraak werd de vergadering geopend, die vervolgens werd uitgenoodigd een concept reglement aan te nemen, waarmede zou gesticht zijn iets dat het midden hield tusschen een congres en een nieuw genootschap.

»Van dat reglement is niets aangenomen en alleen het eerste artikel bediscussieerd, of liever, naar aanleiding van dat artikel heeft deze en gene zijn hart gelucht.

»De hoofdvertegenwoordiger van het joden-christendom sprak het eerst, sprak het meest, maakte den diepsten indruk: nu eens scherp, dan eens bitter, nu kalmer, dan met oostersch vuur, zelfs met hartstogtelijke hevigheid, geestig en banaal, declamerend en krijschend bestreed hij het denkbeeld eener vereeniging. Strijd is heilzaam, strijd is onvermijdelijk, vrede is de dood! Ziedaar het thema zijner *speech*; ik mag geen vrede met de liberalen, ik wil geen vrede met hen, ik zou strijden, al was 't alleen om de gymnastiek, riep hij uit. Zijne taak was niet te moeijelijk: men had vergeten aan te wijzen, waarin die uiteenloopende rigtingen overeenstemden, en met nadruk verwierp de strijdlustige eene uitwendige verbindtenis, wier eenige band zou zijn: de naam Protestantismus. Hij werd toegejuicht, ook door tegenstanders, misschien om zijn talent, welligt om de openhartigheid zijner bekentenis, het meest misschien, omdat een der hoofden van die partij het uitriep ten aanhoore van de Protestantsche kerk: Ik wil geen vrede, vrede met mij is onmogelijk!

Mag ik u ontveinzen, dat ook mij die verklaring goed deed aan het hart? Zoo lang zijn zij, in het oog der flaauwen en halven, de mannen geweest, die miskend getergd, gedwarsboomd waren, en ze waren toch zoo gemoedelijk, zoo ijverig protestantsch, slechts ietwat overdreven regtzinnig: waarom hun hard gevallen? Nu is het verklaard door die partij: onze beginselen en de uwe zijn onvereenigbaar, en waren ze het al niet, toch zouden wij strijden uit strijdlust alleen.

»Nemen wij acte van die verklaring, Amice, en werpen wij haar voor de voeten van de kleinmoedigen, die 't ons tot een schuld aanrekenen, dat wij het regt van de heilige protestantsche beginselen stellen boven een schijnvrede.

»De scheurmakers, niet aan deze, maar aan gene zijde worden zij gevonden. Maar welligt is dat woord te hard; de man heeft gelijk: Rome's principes en het protestantsche beginsel, letterdienst en geest, autoriteit en zelfstandigheid zijn eeuwig onvereenigbaar. Wil men strijd tegen het Jezuitismus dan moet het zijn tegen het beginsel onder welke vorm het zich ook vertoone zij die vorm ook een protestantsche.

»Ook een ander applaudissement heb ik met anderen opgemerkt: het was toen de joden-christen uitriep: die liberalen ondermijnen ons den grond onder onze voeten, zij ontnemen ons onzen Bijbel! Dat applaudissement kwam van mannen, die beter weten, of — zoo ze niet beter weten — weinig aanspraak hebben op de plaatst die zij bekleeden. De toejuiching van die onware beschuldiging heeft mij nog meer verontwaardigd dan gegriefd.

»Er is uit anderen geest gesproken op de vergadering: de vrees heeft gesproken, die in uitwendige eenheid, niet in kracht des geestes, een bolwerk ziet tegen den vijand daarbuiten; de oppervlakkigheid heeft gesproken, die het verschil gering acht, dat zij niet begrijpt; de gemoedelijkheid heeft gesproken, die de pijn voelt van elke wonde, den broeder geslagen; de ernst der wijze liefde heeft gesproken: wij zijn een, meer dan wij weten, laat ons tot bewustheid onzer eenheid komen. De rigting van *Ernst en Vrede* heeft zoo gesproken en het jonge Holland daarbij; zoo is gesproken — namen wil ik immer noemen, als ik mijne achting voor die namen betuigen kan — door Chantepie de la Saussaye, van Campen en Beets.

»Of die rigtingen dan daar zijn verzoend? Neen, zij behoefden geen verzoening; dat zij op gemeenschappelijken bodem stonden [illegible] de scheuring tusschen de anti-revolutionairen en de mannen van *Ernst en Vrede* principieel was, hadden de eersten zelven meer erkend dan bekend; dat de laatsten, daarbij ook de godvruchtige [illegible] dien de kettzigtigheid nog eene plaats [illegible] de antirevolutionnairen aanwijst, werkelijk op het terrein staan, door de nieuwe theologie zoo krachtig verdedigd, dat was voor u en voor mij geen geheim meer. Uitwendige verzoening was mogelijk, omdat de innerlijke reeds lang had plaats gehad, en van den handdruk, door mannen gewisseld, die in veler oog nog tegenover elkander stonden, was deze zamenkomst wel de aanleiding, maar niet de oorzaak.

»Het vestigen eener *Unie* ware werkelijk geschied, wanneer allen den moed hadden gehad om de mannen los te laten, die zoo openhartig verklaard hadden: ik kan geen vrede, en ik wil geen vrede sluiten. Men durfde ze niet loslaten, en daarom besloot de vergadering, de wenschelijkheid eener Unie uit te spreken en hare vestiging aan eene volgende zitting over te laten.

»Ziedaar den uitslag. Gij hoopt op beter? Ook ik; maar ik beperk met u mijne wenschen tot het mogelijke en tot het christelijke: en onmogelijk en onchristelijk daarbij blijf ik achten een dooven van den strijd der beginselen. Mogelijk en christelijk acht ik alleen een vrede tusschen mannen, die, bij verscheidenheid van meeningen gemeenschap hebben aan hetzelfde protestantsche beginsel: de vrijheid, gemeenschap aan hetzelfde christelijke beginsel: de liefde.

»Met de onvrijheid en den sectehaat geen verbond in der eeuwigheid!

»Uw,

»J."

Uit vertrouwde berigten uit Demerary blijkt, dat de neger-bevolking aldaar hare ontwerpen van verwoesting op eene uitgebreide schaal voortzet, en den eersten dag der maand Augustus, den verjaardag der vrijverklaring, had bestemd voor een bloedigen feestdag, op welken eerst de blanke portugezen en daarna de blanke ingezetenen de slagtoffers zouden zijn geweest, maar dat zij zich in hunne dronkenschap hebben verraden en hun ontwerp hebben opgegeven. Dit wordt evenwel alleen als een uitstel beschouwd, zoodat de kolonisten in voortdurende onrust, ten aanzien hunner personen en eigendommen, verkeeren. Het kan (aldus wordt van daar geschreven) tot een waarschuwend voorbeeld strekken voor Nederland, alwaar thans de wijze der emancipatie ernstig wordt overwogen. Sedert bijna zeventien jaren genieten de negers in Demerary hunne vrijheid, met godsdienstig onderwijs, maar twee derden hunner brengen den tijd in werkeloosheid en ledigheid door; zijn onvergenoegd over hun eigen lot; verbitterd tegen de werkzame emigranten, welke de kolonie voor haren geheelen ondergang hebben behoed; verbitterd tegen de weerlooze r. k. portugezen, welke zij willen uitplunderen en reeds deerlijk hebben benadeeld, zoodat de Regering ruim een half millioen gulden schadevergoeding heeft moeten uitbetalen. *(H. C.)*

Aan de ons per mail geworden dagbladen ontleenen wij voor onzen handel het niet onbelangrijk berigt gedagteekend Port-Louis (eiland Mauritius) 23 Julij 1856:

Een groot aantal schepen zijn hier in den loop der laatste maand met schade binnengelaten, welke alle moeten repareren, zoodat de kosten daarvan gezamelijk $ 300,000 of welligt daar boven zullen beloopen, welke op bodemerij zullen moeten worden opgenomen.

De handel alhier is in een gezonden staat en rust op goede grondslagen en aan kapitaal ontbreekt het niet. Verschillende maatschappijen voordeelig voor het algemeen en tevens voor de aandeelhouders verrijzen jaarlijks en worden meer en meer uitgebreid. Het dok van *Mauritius* wordt eene groote maatschappij en bereidt zijn kapitaal (alles koloniaal) van jaar tot jaar uit, door het daarstellen van groote gebouwen, nieuwe werven enz. Twee zeeassurantiën maatschappijen werken met goed gevolg en prospereeren. Een droog dok is bijna gereed, hetwelk een der merkwaardigste werken in deze kolonie zal opleveren. Twee patent-sleephellingen hebben druk werk met de reparatie van de in avery liggende schepen. Ziedaar eenige der verbeteringen in de laatsten jaren daargesteld terwijl er nog meerdere zullen volgen, welke eveneens voor den handel en den landbouw van groot belang zullen zijn.

N. R. Ct.

Z. M. heeft benoemd: tot prok. bij de arr. regtb. te Tiel M. D. Houdtzager, en tot regter plaatsv. in de arr. regtb. te Zutphen mr. L. E. Lenting; alsmede goedgekeurd de benoeming van W. van Riesen, burgem. van Eelde, tot sekr. dier gemeente.

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van Dingsdag 16 September.

In deze zitting zijn benoemd twee kommissiën tot onderzoek der geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden.

Aan de eerste Kommissie, bestaande uit de heeren van Heeckeren van Wassenaer, van Swinderen en Reghem, werd opgedragen het onderzoek der geloofsbrieven van de heeren van Dam van Isselt, Hartevelt, [illegible], 't Hooft van Benthuizen, van Beeck Vollenhoven, van Wessem en Loopuyt. De tweede Kommissie, bestaande uit de heeren van Rijckevorsel, Bosch van Drakestein en van Goltstein, heeft onderzocht de geloofsbrieven der heeren d'Ablaing van Giessenburg, van Andringa de Kempenaer, van den Duyn, van Sasse van Ysselt, de Vos van Steenwijk, Touckens, Beerenbroek en van Meeuwen.

Die Kommissiën hebben, staande de vergadering, daaromtrent verslag uitgebragt, waarna zijn toegelaten al de verkozenen, met uitzondering van de heeren van Wessem en van Meeuwen, die de vereischte eeden nog niet hadden afgelegd.

De Voorzitter, mr. J. A. Philipse, heeft de hem opgedragen betrekking met de navolgende rede aanvaard:

Mijne Heeren!

Voor de zesde maal heeft het aan onzen geëerbiedigden en beminden Koning behaagd, op de voordragt van den Raad van Ministers, het voorzitterschap dezer Kamer aan mij op te dragen.

Niet minder dan bevorens is het mij een zeer aangename pligt, in deze Vergadering mijne erkentelijkheid daarvoor openlijk te betuigen.

Het steeds als eene zeer bijzondere eer beschouwende Voorzitter van deze zoo aanzienlijke Vergadering te mogen zijn, stel ik het op zeer hoogen prijs dit blijk van 's Konings vertrouwen bij vernieuwing te hebben mogen bekomen.

Hoe meer ik echter dit gunstbewijs waardeer, des te dieper besef ik ook de gewigtige en moeijelijke pligten, welke voor mij daarvan het gevolg zullen zijn; doch, Mijne Heeren, ik reken op uwe hulp en bijstand.

Wilt mij als uwen Voorzitter weder welwillend ontvangen, en moge het mij te beurt vallen de blijken daarvan op nieuw te ondervinden.

Vereert mij voortdurend met uwe toegevendheid en uw vertrouwen; ik zal er u regt dankbaar voor zijn.

Mijn ernstig streven zal wezen alles aan te wenden om de mij opgelegde taak zooveel mogelijk naar den eisch te volbrengen, daartoe onze werkzaamheden geleidelijk te regelen, onze openbare beraadslagingen naar uwen wensch te leiden en mij stiptelijk te gedragen naar de voorschriften der Grondwet en van ons reglement van orde.

Wij gaan een belangrijk tijdperk te gemoet, Mijne Heeren. Van de laatste zitting is door bijzondere omstandigheden veel onafgedaan gelaten. Vele en daaronder zeer belangrijke ontwerpen van wet zullen nu, met onafgedaan geblevene, aan de overweging der Staten-Generaal worden onderworpen. Ook

voor ons, Mijne Heeren, kunnen daaruit gewigtige werkzaamheden voortvloeijen.

Grijpen wij dan allen te zamen met moed onze taak weder op; verlichten wij ons die door onderlinge welwillendheid en toegevendheid, en moge God ook *ons* werk met Zijnen dierbaren zegen bekroonen, en daarvan heil voor Koning en Vaderland het gevolg zijn!

Met dezen wensch, Mijne Heeren, verklaar ik de mij opgelegde taak van Voorzitter te hebben aanvaard.

Na de mededeeling van de ontvangst van een groot aantal stukken zijn de afdeelingen getrokken, waarna de leden zich naar de sektiën begeven hebben tot benoeming van voorzitters en onder-voorzitters, alsmede van leden der kommissie voor het ontwerpen van het adres van antwoord op de troonrede.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Dingsdag 16 September.

In deze zitting, door 52 leden bijgewoond, heeft de heer mr. S. H. Anemaet, die, als oudste van jaren, volgens de bepaling van art. 4 van het Reglement van Orde, de Vergadering leidde, berigt dat, met uitzondering van de heeren Duijmaer van Twist, Schimmelpenninck van der Oije en Dommer van Poldersveldt, alle leden hunne geloofsbrieven hebben ingezonden. Die stukken zijn in handen gesteld van twee kommissiën van onderzoek, elk uit drie leden zamengesteld, die daaromtrent in eene op morgen, ten elf ure, te beleggen vergadering verslag uit te brengen.

De eerste Kommissie, bestaande uit de heeren van der Linden, Taets van Amerongen en Meeussen, is belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de leden gekozen in de hoofdkiesdistrikten Groningen, Appingadam, Assen, Leeuwarden, Sneek, Steenwijk, Zwolle, Almelo, Amersfoort, Utrecht, Hoorn, Alkmaar en Amsterdam.

De tweede Kommissie, bestaande uit de heeren Dullert, Kien en Jespers, is belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de leden gekozen in de hoofdkiesdistrikten Leyden, Gouda, Delft, Rotterdam, 's Gravenhage, Dordrecht, Gorinchem, Middelburg, Goes, Breda, Tilburg, Eindhoven, Maastricht, Roermond, Boxmeer en 's Hertogenbosch.

PER TELEGRAAF.

's Hage, 17 September.

Voor het voorzitterschap der Tweede Kamer is als 1ste kandidaat benoemd de heer van Goltstein met 33, als 2de, de heer Strens met 38 en als 3de, de heer van Bosse met 34 van de vijf en zestig stemmen.

HELVOETSLUIS, 15 Sept. Naar men verneemt, bestaat er bij het ministerie van marine een plan tot oprigting van eene industrie- of herhaling school op 's rijks werven, en zou daartoe hier ter plaatse bereids een lokaal op de werf zijn ingerigt. Het onderwijs zal, zoo men zegt, verpligtend zijn voor alle jonge werklieden op de werven geplaatst en na afloop der werkuren gegeven worden.

HOORN, 15 Sept. Ofschoon van wijd en zijd beweerd werd, dat de boomvruchten dezen zomer zoo weinig beloofden en het zich inderdaad in den beginne liet aanzien als of er in het geheel geene boomvruchten uit ons distrikt zouden voortkomen, ziet men er toch sedert eenige dagen bij honderden manden peren naar Amsterdam en elders verschepen. De prijzen, die daarvoor besteed worden, verschillen oneindig met die van andere jaren. Voor peren, die gewoonlijk bij een goeden oogst voor 50 a 60 cents, of daaromtrent, per half mud betaald werden, besteedt de opkoopers thans f 3 a 3½. Gelukkig de landman, bij wien de rups niet zoo vernielend werkzaam is geweest. (*H.*)

TERHEYDEN bij BREDA, 14 September. Heden had in onze gemeente eene zeldzame gebeurtenis plaats. De echtelieden Willem van de Made en huisvrouw, vierden het feest hunner zestigjarige echtvereeniging. Algemeen geacht en bemind om hunne ijver, trouw en braafheid, zoo was (daar zij tot de behoeftige klasse behooren) door de hh. pastoor, burgemeester, wethouder, sekretaris en nog eenige andere heeren gezorgd, dat door de jubilarissen dien dag met hunne naastbestaanden godsdienstig en onbekrompen huiselijk konden gevierd worden; ook en de ingezetenen, hunne buren, hadden ter opluistering van het feest door versiering van groen en bloemen de vaderlandsche kleuren plaatsgenomen een eerboog met het navolgend zeer gepaste opschrift:

„In deez' stille kleine woning
„Leeft een braaf en nedrig paar,
„Juichend in het blij herdenken
„Van een Echt van zestig jaar."

het hunne ruimschoots bijgedragen voor een feest, waar alle welldenkenden en ingezetenen innig mede deelden. Reeds vroeg wapperde de vlag ten top van het raadhuis, en nadat de feestvierenden met een rijtuig, bespannen met twee paarden, kerkwaarts gebragt waren, ving de plegtige Hoogmis ter hunner eere aan, onder welke zij met hunne kinderen kommunicéerden.

Aandoenlijk en hoogst plegtig was vooral dit oogenblik, daar de eerbiedwaardige grijze vrouw, door twee harer kinderen tot de kommunie bank moest geleid worden. Na afloop der H. Mis werden zij aan hunne woning door den algemeen geachten burgemeester en wethouder opgewacht, in korte doch zeer gepaste en hartelijke bewoordingen toegesproken. Aangenaam verrast door al het voorafgaande in gereedheid gebragte. Den ganschen dag was er een buitengewone toevloed van menschen bij hunne woning in hunne en hunner kinderen vreugde deelende.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 15 Sept. Prins Adalbert van Beijeren en zijne gemalin worden heden alhier verwacht.

— De boekerij van Avignon is verrijkt met de origineele pauselijke bul, waarbij de regtbank der Rota wordt ingesteld.

— De bladen houden niet op allerlei bijzonderheden mede te deelen betreffende den diefstal, ten nadeele van den noorder-spoorweg gepleegd. Zoo verzekert men, dat de bestolen maatschappij twee beroemde engelsche *spoorhonden*, de heeren Forrester en O'Brien ontboden heeft om de dieven op te sporen. De laatste is in in Engeland onderanderen goed bekend door het ontdekken van twee beambten van de bank van Schotland, die voor eenigen tijd niet minder dan £ 27,000 gestolen hadden. Deze twee personen werden door den heer O'Brien in Amerika, om zoo te zeggen onder de wilden teruggevonden, voor welke daad hij drie duizend pond van de bank als belooning ontving. Ditmaal is hij het met de agenten der maatschappij niet eens kunnen worden, die alsnu met den heer Forrester onderhandeld hebben. Deze zoude behalve de reiskosten eene provisie genieten van 2 1/2 pCt. van de teruggevonden gelden. Hij is bereids vertrokken. Wat O'Brien aangaat, deze is een waar gentleman, hij spreekt verscheidene talen, is een kolossus van een buitengewone ligchaamsterkte en weet den degen zeer goed te voeren.

— De koninklijke Schouwburg te Liverpool is aan een groot gevaar ontsnapt. Een der opzigters bemerkte een plotselinge gaslucht in de gangen, liep naar de buizen en vond een werkman bezig om een der hoofdpijpen door te zagen. Reeds had het gas zich overvloedig verspreid, zoodat eenige sekonden later een uitbarsting onvermijdelijk moest zijn.

Men weet niet of deze werkman, die denzelfden avond wegens dronkenschap was weggezonden, door wraakzucht of met plannen op diefstal werd gedreven. De zaal was propvol, zoodat de grootste rampen te vreezen waren.

— De *Expres* zegt, dat de gele koorts zich te Oporto vertoond heeft en dat alle verkeer ter zee tusschen deze stad en Lissabon is opgeheven. Te Lissabon is de cholera verdwenen.

ENGELAND.

LONDEN, 15 Sept. De bekende chartist John Frost, die bij gelegenheid van het proklameeren van den vrede zijne vrijheid had herkregen, heeft goedgevonden, in plaats van zich stilletjes [illegible] te zetten, in onderscheiden steden demonstratiën en plegtige intogten te houden. Dit was heden te Londen het geval. Hij werd door een stoet van eenige duizend personen met muziek en 50 à 60 vaandels, op welke: Welkom Frost, heil broeder martelaar, vrijheid en gelijkheid, leve het charter, enz. te lezen stonden, ontvangen en onder een verbazenden volksdrang naar Primrose Hill geleid.

Nadat het eindeloos gejuich bedaard was, werd hem een adres van gelukwensching wegens zijnen terugkeer uit de ballingschap, ter hand gesteld. Op den geheelen weg, dien de staatsman passeerde, heeft de politie zich niet vertoond. Men heeft intusschen geene ongelukken of groote wanordelijkheden te betreuren gehad.

— De Prins van Oranje heeft ll. Vrijdag de schilderachtige omstreken en oudheden van Melrose en Abbotsford bezigtigd. Z. K. H. was voornemens Zaturdag naar Aberdeen te vertrekken, Zondag daar te blijven, en zich Maandag naar Balmoral te begeven.

— Met de *Afrika* zijn te Liverpool tijdingen aangebragt uit New-York van 3 September. Het konflikt tusschen den Senaat en het Huis der Vertegenwoordigers was ten einde geloopen. Het Huis had de denkwijze van den senaat omhelsd, door het budget van het leger, in tegenspraak met hetgeen de telegraaf meldde, ontdaan van de klausule, betreffende Kansas met 101 tegen 98 stemmen aan te nemen.

— Een brief uit New York schrijft den plotselingen ommekeer in de zienswijze van de meerderheid van het huis der vertegenwoordigers in deze aangelegenheid toe, aan de vrees welke aan de republikeinen door het aan al de werklieden van de arsenalen van den Staat gegeven ontslag, werd ingeboezemd.

De tijdingen uit Kansas zijn volgens de korrespondentiën in den *Times* steeds verontrustend en verward. De voorstanders der slavernij onder generaal Atchinson, en de abolitionisten onder generaal Lane bereidden zich op eene ontmoeting voor. Men denkt weldra van een bloedigen veldslag te hooren.

— Berigten uit Nicaragua bevestigen, dat de konzul der Vereenigde Staten te Leon, de heer Livingston, door de partij van Rivas was doodgeschoten, als represaille-maatregel voor de ter dood brenging van kolonel Salizar, op bevel van generaal Walker.

— Nadere berigten uit Shanghae bevestigen het berigt, dat de keizerlijken genoodzaakt waren geweest Tang-Yang aan het groote kanaal ten Zuid-Oosten van Chinkiang-foo gelegen te ontruimen en eene pozitie hadden ingenomen aan de zijde der groote stad Tchang-Tonfoo. Men denkt dat wanneer de insurgenten een aanval beproeven op Soo-chow en Hang-chow, deze plaatsen geen grooten weerstand zoude kunnen bieden.

— Een storm heeft te Hartford in Connecticut een boom omvergeworpen, die misschien de oudste uit de amerikaansche bosschen was, en om de geschiedkundige herinneringen zeker de belangrijkste. Hij was de boom van het charter genaamd. Lang voor dat de eerste kolonisten overkwamen was die boom een voorwerp van vereering voor de wilden. Toen de goeverneur Wyllys in Amerika landde en het bosch, waarin deze boom stond, omver wilde hakken, kwamen eenige Indianen hem smeeken om aan dit voornemen geen gevolg te geven en den boom te sparen die reeds voor hun voorvaderen een soort van tijdmeter geweest was, want als de jonge takjes begonnen te ontspruiten werd ook met het zaaijen een aanvang gemaakt.

In de holte van den stam konden zeven-en-twintig personen ten zelfder tijd overeind staan. Sedert 1665 was de eik, die door de Indianen gespaard geworden was ook door de kolonisten geeerbiedigd. Karel II had in 1662 een charter afgekondigd, waarvan het oorspronkelijk afschrift nog bestaat en die aan dezen Staat tot de republikeinsche konstitutie van 1818, tot organieken grondslag gestrekt heeft. Toen Jakob II de ontbinding der Regering van Nieuw-Engeland bevolen had en een nieuwe ingevoerd, weigerde Connecticut te gehoorzamen. Tot driemalen toe werd eene vergadering bijeengeroepen, welke den ouden landvoogd Threat weder inkoos.

Den 31 Oktober 1687 kwam Sir Edmund Andrass in Hartford, als gevolmagtigde des Konings, en wilde zich het Charter door geweld laten overleveren. De vergadering werd weder door den landvoogd bijeengeroepen, en het charter op de tafel nedergelegd. Andrass geloofde het stuk reeds in zijn magt te hebben, toen eensklaps de lichten werden uitgebluscht. Een groote verwarring was hier het gevolg van, en toen de zaal op nieuw verlicht werd, was het charter verdwenen; de hand van Jeremias Wads had het weg genomen en in den ouden eik verborgen, die er later zijn naam aan ontleende. Het charter kwam eerst weder in 1689 voor den dag, toen de verdrijving van Jakob II de zaken op den vorigen voet had hersteld.

Den 21 Augustus, dag dat de eik van het charter geveld was, luidden alle klokken, de werklieden van de beroemde wapenfabriek van kolonel Calt hieven treurzangen aan en met groote plegtstatigheid werd de val van den ouden geschiedkundigen boom bejammerd.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 14 Sept. Het oostenrijksche *Crédit mobilier* heeft in zijne zitting van den 11den verklaard, dat het deel zou nemen aan de oprigting van een hoogere handelsschool.

BERLIJN, 15 Sept. Uit Moskou schrijft men over de kroonings plegtigheid van den 7 September het volgende:

Nadat eerst de Keizerin-weduwe de kathedraal was binnengetreden, nam de Keizer op de voor hem bestemde troon plaats. De Keizerin volgde; zij was zeer geroerd, weende en bad. De Keizer nam de kroon met beide handen aan, en terwijl de metropolitaan van Moskou een aanspraak hield, verhief hij die boven het hoofd. De Keizerin verlaat haren troon, knielt voor den Keizer neder, die haar hoofd met de kroon raakt en ze vervolgens op het zijne plaatst.

Op dit plegtig oogenblik weergalmt het gebouw van zegeliederen, klinken de klokken en dondert het kanon. Terwijl de hymnen in het gewijde gebouw gezongen worden, wenschen de beide Keizerinnen en de geheele keizerlijke familie den Keizer met hartelijkheid geluk. Alexander II omhelst zijn grijze moeder met eerbied, drukt zijne gemalin hartelijk de beide handen. Vervolgens is hij van den troon gestegen en om de voeten des altaars nedergeknield, waar, de metropolitaan hem met de gewijde olie zalft. Daarna is de Keizer en zijn talrijk gevolg naar het paleis terug gekeerd. Een ongelooflijke pracht heerschte bij dit feest.

— Eene korrespondentie uit Konstantinopel meldt, dat de expeditie naar Montenegro geschorst is ten gevolge van de tusschenkomst van den heer v. Boteniew. De zaak zal nu voor het Parijzer Kongres gebragt worden.

— Te Hamburg is in dit oogenblik het volgende feit het onderwerp van aller gesprekken.

Een vreemdeling vertoont zich op een bankiers kantoor te dier stede, ten einde zich een wissel, van 2000 louis'dor te doen betalen. De kassier van het huis geeft den vreemdeling 2000 dubbele louis. Deze laatste merkt het abuis niet op, dan toen hij ten zijnent is gekomen en keert onmiddelijk terug naar het kantoor, waar hij den chef met de vergissing bekend maakt. De bankier, zonder zich lang te bezinnen antwoordt met den grootsten ernst dat het gebeurde onmogelijk is. „'t Is echter niet anders, hernemt de vreemdeling, hier de dubbele louis, toonende, uw kassier heeft zich bedrogen!" maar de bankier antwoordt onderkoeld: „op mijnen kantore vergist men zich nooit, behoud uwe louis'dor!"

En zich vervolgens tot den boekhouder wendende

beveelt bij dezen het passief van het huis met 10000 thaler te belasten, daarbij te kennen gevende, dat de kassier niet het minste verwijt zal gedaan worden. Deze opoffering van 10000 thaler om de eer van het kantoor te redden is waarlijk de daad van een Romijn, waarmede, gelijk bekend is, kooplieden en geldhandelaars gewoonlijk zeer weinig gelijkenis hebben.

BELGIE.

BRUSSEL, 16 September. Te Gent is eene vrouw die tot een der beambten van den Noorderspoorweg, welke zich aan den beruchten diefstal hebben schuldig gemaakt in betrekking stond, gearresteerd. Men hoopt alzoo het verblijf van dien beambte te leeren kennen en alzoo ook het spoor der anderen te zullen ontdekken.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 17 September.

BEVALLEN (13 Sept.): J. V. Tilanus, geb. Liotard, Z. — (14 Sept.): M. C. Rikmenspoel, geb. Meering, Z. - C. Brugman, geb. Brinkman, Z. - B. Kalker, geb. Machiels, D. - H. M. Bekker, geb. Eberhardt, D. — (15 Sept.). J. P. H. C. Smits, geb. Hafkenscheid, D.

OVERLEDEN (12 Sept.). H. D. Pik, 59¼ j — (13 Sept): C. E. Brest, geb. Hofknecht, 59 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		16 SEPT. 4½ u. gebl.	17 SEPT.		4½ u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld a	2½ pCt.	63 11/16	63 5/8	a	63 11/16	63 7/8
Dito Dito	3	75 5/8	75 13/16		75 7/8	75 7/8
Dito Dito	4	95 1/8	95 1/4		95 3/8	95 5/8
O. I. Leening 1844	4	94 3/4				
Amortisatie	3½		90 5/8			
Handel-Maatschappij	4½	122½				
Aand. Arnh. Spoorweg	4½					
Dito Hollandsche dito						
Obligatiën	4½					
Maatschappij van Weld.	4					
Aand. Ned. Bank						
België, Certifikaten	2½					
Dito *Rothschild*	2½	52	51 5/8			
Frankrijk, Obligatiën	3					
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	24 1/8	24 1/8		24 7/8	
Nieuwe	3	44 1/8	43 5/8		43 3/4	
Binnenlandsche	3	39 5/8	39 5/8		39 9/16	39 5/8
Cert. Coup. Sp. Com.			5 15/16			
Amortisable Schuld			6 3/4			
Portugal, te Londen	3	45 1/2	45 1/8		45 9/16	45 1/8
Dito Uitgestelde						
Rusl., bij *Hope en C^o.*	5	103 7/8	103 1/2			
Dito A^o. 1828—1829	5	103	102 7/8			
Negot. 1831 en 1833	5	92 1/2				
Nieuwe Engelsche	4½		94 5/8			
Negot. 1840	4	85 5/8	85 1/2			
Dito *Stieglitz*	4	85 2/16	85 1/4			
Dito Nieuwe	5					
Certifikaten te Hamburg	5					
Inschr. op 't Grootboek	6					
Dito Certifikaten	6	65				
Polen, Obligatiën	4	79 1/2	79 5/8			
Aandeelen 1835						
Oostenrijk, Metalliek	5	76 7/8	76 1/4		76 5/8	76 1/4
Dito Nationale	5	78 3/16	77 3/4		78 1/16	
Dito 184[illegible]	2½	[illegible]	39 [illegible]		39 1/2	39 1/4
Dito 1851 en 1852	2½	39 [illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
Dito Nieuwe	5	85 9/16	84 [illegible]			
Dito 1854	5	85 9/16	84 3/4		85 5/16	84 3/4
Weener Bank	5		81 1/4			
Dito	4					
Aand. met Loting fl. 250	f.					
Nieuwe dito 1854		323				
Pruiss. Aand. 1854	3½					
Amerika, Bank Aktiën, Cert.		1 7/16				
Dito Orig.						
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5					
Sardinië, te Londen	5					
Denemarken, dito	5	102				
Louisiana, te Londen	5		100			
Brazilië	5	99	98 7/8			
Dito 1843	5					
Mexiko, te Londen £ 100	3	21 11/16	21 1/2		21 3/4	
Dito Onbepaalde	3	21 11/16	21 1/2		21 3/4	
Peru	4½					
Grenada, dito a £ 100	2½	21 11/16	21 5/8		21 11/16	21 9/16
Dito Uitgestelde		7 9/16	7 5/16		7 9/16	
Ecuador		15 1/8	14 13/16		15	
Venezuela, te Londen	4½	31 1/4	30 7/8		31	
Dito Uitgestelde	1½	13 5/16	13 3/8		13 7/16	
Griekenl., B. a £ 100	5					

Brazilië 200 98¾; Gren. onb. 21 5/8, 11/16, 9/16, Ven onb. 30 7/8, 31; Ecuad. onb. 14½, 5/8.

De markt verkeerde op nieuw in eene lagere stemming, en werden voornamentlijk de oostenrijksche tot verlaagde koers afgegeven.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt., Prolongatie 3½ pCt., Diskonto 4 pCt.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 16 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 55¼, Obligatiën 3 pc. —; id. 4½ pc. 97¼; Spanje 1—3 pc. 24½; Binnenl. 3 pc. 40¼; Oostenrijk Met. 5 pc. 80; id. Nat. 5 pc. 82.

PARIJS, 16 Sept. Fransche 4½ pc. 92.50; 3 pc. 70.80; 3 pc. Spanje 40½, id. 1¼ pc. 25¼; 5 pc. —; Rom. Leen. 88½.

MADRID, 12 Sept. 3 pc. Schuld 41.80; id. 4½ pc 26.15.

LONDEN, 16 Sept. Cons. 94¼; Spanje buit. 3 p. 44; id. 1¼ pc. 25; Comité-Bew. 6; Pass. 6¾; Rusl 5 pc. 108; id. 4½ pc. 97; Holl. 4 pc 98½; id. 2½ pc. 63¼; Sard. 5 pc. 91; Braz. 101½; Peru 4½ pc. 80; Gren. uitg. 7¼; id. werk. —; Mexiko 3 pc. 22 5/8; Portugal 4 pc. 45; Ecuador —; Wissel op Amst. 11.17½; Hamburg 13.7½.

WEENEN, 16 Sept. Met. 5 pc. 83½; id. 4½ pc. 72½; Bank-Aktiën 1080; Credit Aust. 383; Wissel op Londen 10 07; Amst. —; Parijs 120¾; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 15 Sept. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 108 3/8; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2 m. 6 Th. 20 5/8; Parijs 79½; Amst. 143 5/8; Weenen —; Petersburg —.

HAMBURG 16 Sept. Spanje 1¼ pc. 37½; id. 3 pc. 23¼; Rusl. 5 pc. 103; 3 pc. Mexikanen 12; 5 pc. Sardinië 91¾; Wissel op Londen 3/m. 13 1/8; id. kort 13.2 5/8; Amst. 36.35.

FRANKFORT, 16 Sept. 5 pc. Met. 79 5/8; 1¼ pc. Spanje binnenl. 24 5/8. id. 3 pc. 40; Wissel op Londen 2/m —; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —

Wisselkoers.

Parijs	2/m	f 55 1/8	Livorno	2/m	f 39 3/8
»	zigt	» 55 1/4	Napels	»	» 86
Bordeaux	2 m.	» 54 7/8	Petersburg	»	» 1.83½
»	zigt	» 55 1/8	Weenen	6/w	» 34
Madrid	3/m.	» 241	Augsburg	»	» 35¼
Cadix	»	» 241	Frankfort	»	» 99¼
Seville	»	» 240	Hamburg	2/m.	» 35 1/16
Bilbao	»	» 240	»	zigt	» 35 9/16
Lissabon	»	» 41	Londen	2/m.	» 11,62½
Porto	»	» 41	»	zigt	» 11,72½
Genua	2/m.	» 45 5/8	Rotterdam		» 1/8

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 16 Sept. Moutwijn f 25; Jenever f 30,50; Amst. Proef f 31,75, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 18 Sept. *Granen* Tarwe zeer vast, doch met onbelangrijken handel. Cubanca a f 13¾ a 14, en roode Inl. a f 28½ per 80 kilo gedaan. Rogge eveneens vast: Inl. f 8½; Archangel f 9¾ geboden doch geweigerd.

Van *Katoen* zijn 1400 balen Suratie per *Queen of the Avon* zeilend verkocht.

Potasch. Amerik. hooger la op f 22½ gehouden.

Van *Rijst* ca 2000 b, Rangoon ex *Amazon* en 50 tierces Carolina afgedaan.

Suiker. Ruwe vast en met goede vraag. Van Havana zijn 556 k. per *Martha Clay* N° 10 a 10½ a f 19¼ afgedaan. Geraffineerd mede ferm, de aanbiedingen zijn geweigerd.

LONDEN, 15 Sept, *Suiker*. Eene lading van 847 k. Havana blond zeilend N° 12 per *Madrileno* bedong voor Antwerpen 32 s. Eene lading bruine Bahia van 500 k. 650 zak is zeilend a [illegible] s. 6 d. voor het vereenigd koningrijk genomen. Voorraad [illegible]3825 ton tegen 48391 ton in 1855. Het artikel is vast en hooger gehouden.

Rhum. Eene kleine partij Leewards ord. kwal. bedong 2 s. 2 d per proof gallon.

Koffij met levendigen handel voor Native Ceylon. Zaturdag zijn 1500 b verkocht meest a 53 s. voor goed ord., en 52 s. voor gemeene kwal.

Rijst Carga meer gevraagd 3000 bn. bedongen 9 s. 3 d. a 9 s. 6 d. Ca. 2000 bn. Larong bedongen 9 s. 6 d. en 4000 bn. Bengaal 9 s. 3 d voor gebroken.

Fruit Rozijnen 2 s. lager. Drie ladingen zijn a 34 s. te koop. De eerste lading [illegible] traag en bedong [illegible] De kwaliteit is goed

Tin 400 blokken Banca bedongen 135 s.

Lijnolie traag afgaande a 40 s. a 39 s 6 d. Raap dito onveranded. Voor Cocos-olie is veel voor export gedaan a 46 s. a 48 s.

Talk flaauw en lager. Disponible 50 s. 3 d.

Granen Tarwe gaat beter af, engelsche 3 d. 4 s. hooger. Meel 2 d. 3 s. hooger voor inl. a 1 d. 2 s. voor Amer. Gerst flaauw en 2 d. 3 s. lager. Haver vast en 6 d. hooger.

NEW-ORLEANS, 1 Sept. *Katoen* lager. Voorraad gister avond 6999 balen, Middling 11¼.

Vracht naar Liverpool 7/16 d.

Koers op Londen 9½ % premie.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 15 Sept. Zeeman, Amerika, Batavia, k. v. Simons Baai.

HELVOET, 15 Sept. Amstadt, Arnold Böninger, Baltimore. Cooper, Barbara, Palermo.

BROUWERSHAVEN, 14 Sept. Rijken, Cortgene, Batavia n. Rott. — 15 Sept. Bel en, Kosmopoliet, Java n. Dordr.

UITGEZEILD.

HELVOET, 15 Sept. Van Rechove, Eva Johanna, Brouwershaven.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 17 Sept., in lading naar:

Wesel.	F. Beijer, Jonge Wilhelmina.
Mannheim.	A. Grenshauser, Stad Mannheim.
Duisburg.	B. F. Timmerman, Weldadigheid.
Ruhrort.	J. van Beek, Vrouw Wilhelmina.
Heilbron.	G. A. Mussig, Rotterdam.
Urdingen en Ruhrort.	J. Hell, Johanna.
Keulen.	Th. Camp, Côln N°. 11.
Ludwigh. en Mannheim.	J. Brilmeijer, Aeolus.
Dusseldorp en Neuss.	G. Kuiter, Adriana.

AMSTERDAM, 15 September, vertrokken naar:

Maintz.	J. Heller, Maintz N°. 10

Rijnhoogte	ARNHEM, 15 Sept. 1 el 54 duim.
	KEULEN, 16 „ 7 v. 3 „

Advertentiën.

(2545) Door de Commissie der 15 Gemeenten in Noord-Brabant, welke alleen voor de hulpbehoevende minvermogende klasse, liefdegaven hebben ingeroepen, wegens den storm van den 11 op 12 Augustus jl., is in dank ontvangen:

Door tusschenkomst van den Notaris v. d. Meer te Raamsdonk, van B. uit D. f 250; wijders bij de Commissie van S. G. uit W. een bankb. N°. 370 à f 60; van N. uit Heereveen f 10; van J. F. V. uit 's Hage f 10; van N. L. N. uit Leyden f 10; van N. N. uit Leeuwarden f 10; van N. N. uit Utrecht 1 coupon f 2.97; van J. A. H. uit Rotterdam, een coupon f 1.23^5.

Wordende het lot dier hulpbehoevenden, steeds der ons bekende Nederlandsche mildadigheid aanbevolen.

Iemand door sterfgeval buiten betrekking, zag zich zich gaarne geplaatst als **Huishoudster** of **Keukenmeid**, liefst bij een Pastoor. Reflecteerenden vervoegen zich met *franco* brieven letter H. d. V. bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN te Leyden. (2543)

Eene R. C. Jufvrouw, tusschen 30 en 35 jaren, die ruim zeven jaren, zoowel het beheer eener Huishouding als de Opvoeding van Kinderen met gelukkig gevolg bestuurd heeft, zoekt door veranderde familieomstandigheden eene dergelijke betrekking, of ook zulk eene, waar zij ter Assistentie werkzaam zoude wezen. Om de allezins voldoende inlichtingen wordt men beleefdelijk verzocht zich te adresseren onder de letters H. O. aan het Bureau van *l'Echo Universel* te 's Gravenhage. (2542)

Bij Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch, is verkrijgbaar: Een goed geconserveerd en geheel compleet exemplaar van

DE KATHOLIEK.

Godsdienstig-, Geschied- en Letterkundig Maandschrift.

30 deelen of 15 jaargangen (hieronder begrepen de loopende jaargang 1856.)

In plaats van f 90.00, voor der geringen prijs van f 40. (2547)

Voor Collegiën en Seminariën etc.

DE INSTITUTIONE

GRAMMATICA

SIVE

SYNTAXIS

LATINA.

Benevens groote en kleine [illegible], Latijnsche Spraakleer.

Verkrijgbaar bij de Wed. H. H. UYTTENBROECK, Venloo. (2536)

ALIZAREN-INKT.

Te verkrijgen bij C. L. VAN LANGENHUYSEN te Amsterdam.

Deze nieuwe uitvinding verdient allezins aanbevolen te worden als de beste tot hiertoe bekende Schrijfinkt. De voornaamste verdiensten, welke hij bezit zijn: Dat hij, vrij van zuren, voornamelijk voor stalen pennen geschikt is, die er niet door geoxydeerd worden. Hij vloeit uit de pen in eene voor de oogen onschadelijke schoone kleur van blaauw-groen, en verandert spoedig in het donkerste zwart. Aan de stalen pennen vormt hij geen korst, noch in den inktkoker een dagbig praat. Hij is onveranderlijk en weerstaat de werking van zuren, dampen en van den tijd, en beschimmelt nooit. Hij is ook zeer geschikt voor Kopieer-inkt, wijl hij, onlanks zijne buitengewone vloeibaarheid eene fraaije kopie levert.

Tegenwoordig wordt er veel over slechten schrijfinkt geklaagd, hoofdzakelijk omdat hij te goedkoop geleverd wordt en bijgevolg niet goed kan zijn. Deze Inkt is oogenschijnlijk duurder dan andere inktsoorten, doch in het gebruik is hij even goedkoop, aangezien hij vooreerst, in den inktpot geen bezinksel achterlaat, zoo als bij andere inkten het geval is, en waardoor er veel inkt verloren gaat, en ten andere, omdat hij niet beschimmelt en geen schade aan de pennen veroorzaakt.

Door het buitengewoon debiet is de ondergeteekende thans in staat gesteld dezen Alizarin-Inkt te kunnen verkoopen in fleschjes van 30, 50 en 80 Cents. Brieven *franco*.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.